sygn. akt II C 222/16

POSTANOWIENIE

Dnia 17 grudnia 2018 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie Wydział II Cywilny w składzie

Przewodniczący SSO Marcin Polakowski (sprawozdawca)

Sędziowie SO Magdalena Antosiewicz

SO Sylwia Urbańska

po rozpoznaniu w dniu 10 grudnia 2018 roku w Warszawie na rozprawie sprawy z powództwa reprezentanta grupy Miejskiego Rzecznika Konsumentów w S. działającego na rzecz R. F., Z. A., M. H., A. B., L. S., D. I., A. F., E. B., S. B., W. G., J. K., I. B., P. R., M. C., A. K. (1), J. P. (1), R. D., L. I., M. F., I. P., A. N., R. S. (1), E. Z., E. D., K. B., L. D., J. G., A. K. (2), B. K., R. K., D. K., K. M., W. P., M. M., J. W., W. W., D. B., M. J., K. K., E. K. i P. N. przeciwko (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W. o ustalenie

postanawia:

oddalić wniosek pozwanego o zobowiązanie powoda do złożenia kaucji na zabezpieczenie kosztów procesu.

Marcin Polakowski Magdalena Antosiewicz Sylwia Urbańska

Uzasadnienie postanowienia z 17 grudnia 2018 r.

w przedmiocie k aucji na zabezpieczenie kosztów procesu

Pozwem z dnia 25 marca 2015 r. (data prezentaty biura podawczego Sądu) Miejski Rzecznik Konsumentów w S., występujący w charakterze reprezentanta grupy złożonej z R. S. (2), R. F., Z. A., M. S. (2), M. H., A. B., L. S., D. I., A. F., M. S. (3), E. B., Z. R., L. G., S. B., W. G., I. K., D. J., J. K., I. B., Ł. Z., P. R., P. D., M. C., A. K. (1), J. P. (1), J. P. (2), R. D., L. I., M. F., J. M., I. P. wniósł o ustalenie w oparciu o art. 189 k.p.c. w zw. z art. 385^1 k.c., że postanowienia ogólnych warunków ubezpieczenia zawarte w tabelach opłat i limitów, określające zasady ustalania wysokości opłaty likwidacyjnej, która ma być pobrana od członków grupy przez pozwanego (...) S.A. w W., w razie rozwiązania umowy ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowymi funduszami kapitałowymi przed upływem 10 lat od daty jej zawarcia z przyczyn innych niż śmierć, stanowią niedozwolone postanowienia umowne i nie wiążą członków grupy, ustalenie, że w razie rozwiązania umów ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowymi funduszami kapitałowymi przed upływem 10 lat od daty ich zawarcia z przyczyn innych niż śmierć, pozwany jest zobowiązany do wypłaty każdemu członkowi grupy kwoty równej wartości jego polisy, pomniejszonej o połowę od wykupu, w wysokości określonej w tabeli opłat i limitów, w przypadku zaś stwierdzenia, że zachodzą przesłanki nieważności umów ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowymi funduszami kapitałowymi zawartych pomiędzy członkami grupy a pozwanym, wniósł o ustalenie, iż rzeczone umowy są nieważne. (pozew k. 5-100).

W odpowiedzi na pozew z dnia 8 lipca 2015 r. pozwany (...) S.A. w W. wniósł m.in. na podstawie art. 8 ust. 1 i 3 ustawy o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym o zobowiązanie powoda do złożenia w terminie jednego miesiąca kaucji w wysokości 315 219,80 zł na zabezpieczenie kosztów procesu w niniejszej sprawie. W uzasadnieniu wskazał, iż w niniejszej sprawie kaucja na zabezpieczenie kosztów procesu, które poniesie pozwany obejmuje: koszt opinii prywatnych ekspertów – 202 019,80 zł, koszt wynagrodzenia pełnomocnika pozwanego – ograniczony ustawowo do kwoty 43 200 zł oraz pozostałe wydatki niezbędne dla obrony przez pozwanego swoich praw w postępowaniu w kwocie 70 000 zł. Podniósł, iż w razie nieustanowienia kaucji, skuteczna egzekucja kosztów procesu od powoda może być utrudniona. Wskazał, że budżet miasta S., w którym funkcjonuje Miejski Rzecznik Konsumentów za 2015 r. nie

przewiduje żadnych środków na działalność Rzecznika. Zdaniem pozwanego podważa to możliwość pokrycia przez powoda zwrotu kosztów procesu w kwocie 315 219,80 zł (odpowiedź na pozew k. 1057-1268).

Pismem procesowym z dnia 8 września 2015 r. powód Miejski Rzecznik Konsumentów w Urzędzie Miasta S. wniósł o oddalenie wniosku pozwanego o zobowiązanie powoda do uiszczenia kaucji na zabezpieczenie kosztów procesu. Wskazał, iż w niniejszej sprawie nie istnieje ryzyko niezaspokojenia ewentualnego roszczenia o zwrot kosztów procesu, w sytuacji gdy pozwany wygra proces. Podniósł, że Miejski Rzecznik Konsumentów, realizując uprawnienia wynikające z ustawy i występując jako reprezentant grupy w postępowaniu grupowym, wykonuje zadania samorządu powiatowego, finansowane ze środków tego samorządu. Wskazał, iż sam fakt, że pozwany nie jest w stanie wskazać we właściwej uchwale budżetowej pozycji, pod którą zaksięgowano środki planowane na pokrycie kosztów funkcjonowania Miejskiego Rzecznika Konsumentów w Urzędzie Miasta S. nie oznacza, że rzecznik ten działa pro bono i we własnym imieniu. Jeżeli w danym postępowaniu sąd w wyroku kończącym sprawę zasądzi zwrot kosztów procesu od powoda – powiatowego (miejskiego) rzecznika konsumentów, kwota do zwrotu będzie stanowiła koszt ustawowej działalności rzecznika pokrywany ze środków danej jednostki samorządu terytorialnego. Nie zachodzi więc ryzyko, że pozwany może mieć jakąkolwiek trudność w otrzymaniu zwrotu zasądzonych kosztów procesu (pismo procesowe k. 3087-3119).

Sąd zważył co następuje:

Wniosek pozwanego o zobowiązanie powoda do złożenia kaucji na zabezpieczenie kosztów procesu należało oddalić.

W pierwszej kolejności, z uwagi na zmianę art. 8 ustawy z dnia 17 grudnia 2009 r. o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym, należało rozstrzygnąć, w jakim brzmieniu powyższy przepis będzie miał zastosowanie do rozpoznania wniosku pozwanego. W tym kontekście zważyć należy, że zgodnie z art. 13 ustawy z dnia 7 kwietnia 2017 r. o zmianie niektórych ustaw w celu ułatwienia dochodzenia wierzytelności, przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 2009 r. o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym w brzmieniu nadanym ustawą nowelizującą mają zastosowanie do postępowań wszczętych od dnia jej wejścia w życie tj. od dnia 1 czerwca 2017 r.. Niniejsza sprawa została wszczęta w dniu 25 marca 2015 r., a zatem do rozstrzygnięcia wniosku pozwanego o zobowiązanie powoda do złożenia kaucji na zabezpieczenie kosztów procesów będzie miał zastosowanie przepis art. 8 ustawy z dnia 17 grudnia 2009 r. o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym w brzmieniu obowiązującym przed 1 czerwca 2017 r..

Zgodnie z art. 8 ust. 1-3 ustawy z dnia 17 grudnia 2009 r. o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym na żądanie pozwanego sąd może zobowiązać powoda do złożenia kaucji na zabezpieczenie kosztów procesu. Pozwany może zgłosić żądanie zabezpieczenia kosztów najpóźniej przy pierwszej czynności procesowej. Pozwany nie ma prawa domagać się złożenia kaucji, jeżeli uznana przez niego część roszczenia wystarcza na zabezpieczenie kosztów. Sąd oznaczy termin złożenia kaucji, nie krótszy niż miesiąc, oraz jej wysokość, mając na względzie prawdopodobną sumę kosztów, które poniesie pozwany. Kaucji składa się w gotówce. Kaucja nie może być wyższa niż 20% wartości przedmiotu sporu.

W ustawie nie uregulowano odrębnie zasad rozliczania kosztów procesu. W związku z powyższym należy w tym zakresie stosować ogólne przepisy o kosztach oraz dotyczące ich zwrotu, tj. art. 98 i nast. k.p.c.. W świetle tych przepisów kosztami procesu są koszty ponoszone przez stronę w związku z postępowaniem m.in. koszty sądowe, opłaty sądowe (wpis i opłata kancelaryjna), zwrot wydatków, koszty związane z działaniem pełnomocnika, koszty działania samej strony.

Wprowadzenie do postępowania grupowego zabezpieczenia kosztów procesu ma zagwarantować pozwanemu zwrot poniesionych przez niego kosztów od powoda. Uregulowanie przez ustawodawcę w postępowaniu grupowym instytucji zabezpieczenia kosztów procesu służy ochronie interesów pozwanego przed nieuzasadnionymi powództwami. Mimo że kaucja na zabezpieczenie kosztów procesu jest instytucją o fakultatywnym charakterze, stanowi ona istotne ograniczenie swobody powoda w decydowaniu o wszczęciu postępowania grupowego, w związku z powyższym zobowiązanie powoda do złożenia kaucji na zabezpieczenie kosztów procesu należy uznać za czynnik

istotnie ograniczający korzystanie z powództw grupowych (M. Sieradzka, dochodzenie roszczeń w postępowaniu grupowym. Komentarz, 2018, LEX).

Jak słusznie podnosi się w orzecznictwie przepis art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 2009 r. o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym ma charakter fakultatywny, a jego zastosowanie należy w istocie do uznania sądu (vide postanowienie SA w Warszawie z dnia 16 czerwca 2016 r. VI Acz 573/16). Nie budzi również sporu w orzecznictwie i doktrynie, że powodem oddalenia wniosku o zabezpieczenie kosztów na tej podstawie może być ustalenie, że powód (reprezentant grupy) daje rękojmię realizacji obowiązku zwrotu kosztów procesu pozwanemu, w razie przegrania sporu.

Mając na względzie powyższe wskazać należy, że zgodnie z art. 40 ust. 1, 3-5 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów z rzecznikiem konsumentów stosunek pracy nawiązuje starosta lub w miastach na prawach powiatu prezydent miasta. Rzecznik konsumentów jest bezpośrednio podporządkowany staroście (prezydentowi miasta). Rzecznika konsumentów wyodrębnia się organizacyjnie w strukturze starostwa powiatowego (urzędu miasta), a w powiatach powyżej 100 tys. mieszkańców i w miastach na prawach powiatu rzecznik konsumentów może wykonywać swoje zadania przy pomocy wyodrębnionego biura.

W niniejszej sprawie reprezentant grupy – Miejski Rzecznik Konsumentów w S. jest nieposiadającą osobowości prawnej jednostką organizacyjną funkcjonującą w ramach Urzędu Miasta S.. Rację ma zatem powód, że jako Miejski Rzecznik Konsumentów wykonuje zadania samorządu powiatowego, które są finansowane ze środków tego samorządu. Tym samym należało uznać, że pozwany nie uprawdopodobnił, że egzekucja ewentualnie zasądzonych na jego rzecz kosztów procesu, będzie niemożliwa, bądź znacznie utrudniona. W ocenie Sądu strona powodowa wykazała, że w razie przegrania procesu, koszty pozwanego obciążą budżet Miasta S., a zatem jednostki samorządu terytorialnego, której ustawowym obowiązkiem jest finansowanie kosztów działalności Miejskiego Rzecznika Konsumentów, w tym kosztów procesu, zainicjowanych przez ten podmiot. Trafnie także wskazał powód, że niemożność wskazania w ustawie budżetowej kwoty przeznaczonej na działalność Miejskiego Rzecznika Konsumentów nie powoduje, że podmiot ten nie jest finansowany z budżetu jednostki samorządu terytorialnego. Ponadto należy wskazać, że pozwany powołał się na dane budżetowe z 2015 r., które na tym etapie postępowania należało uznać za nieaktualne.

Nie sposób także na obecnym etapie postępowania uznać żądanie pozwu za oczywiście nieuzasadnione.

Mając na względzie powyższe Sąd oddalił wniosek pozwanego o zobowiązanie powoda do wniesienia kaucji aktorycznej, albowiem powód będący reprezentantem grupy daje rękojmię wykonania obowiązku zwrotu kosztów procesu pozwanemu w razie przegrania procesu. Z uwagi na przyczyny oddalenia wniosku o zabezpieczenie kosztów procesu, Sąd uznał za zbędne odnoszenie się do przedstawionych przez pozwanego wyliczeń hipotetycznych kosztów oraz podniesionych przez powoda zarzutów w tym zakresie.

Magdalena Antosiewicz Marcin Polakowski Sylwia Urbańska

Zarządzenie: (...)